

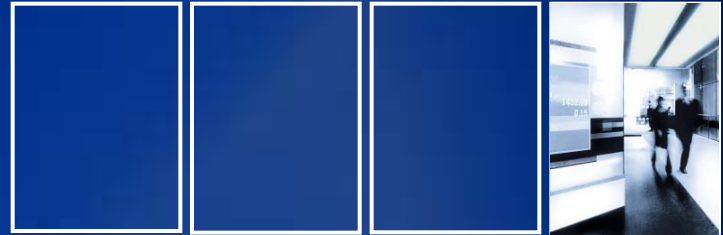
התפתחות הרגולציה בישראל והיערכות לקראת יישום לראשונה

רו"ח מיטל גביזון, מנהלת במחלקת ניהול סיכונים וביקורת פנימית,

Advisory

KPMG סומך חייקין.

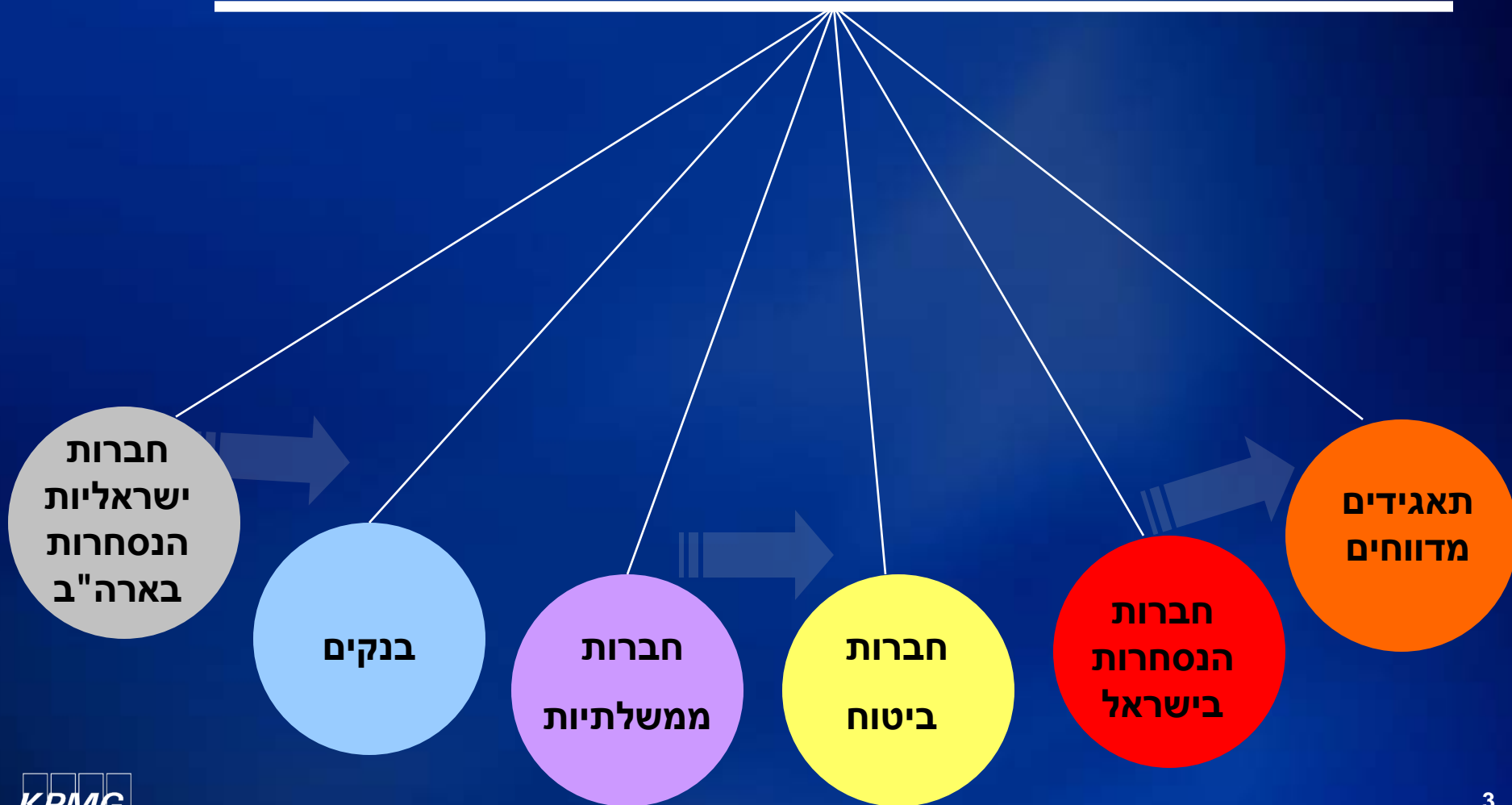

תהליכים ובקורות לדיווח פיננסי מגמות בישראל

התפתחות הרגולציה בישראל

יולי 2002 - הצעת חוק Sarbanes-Oxley מתקבלת בארה"ב

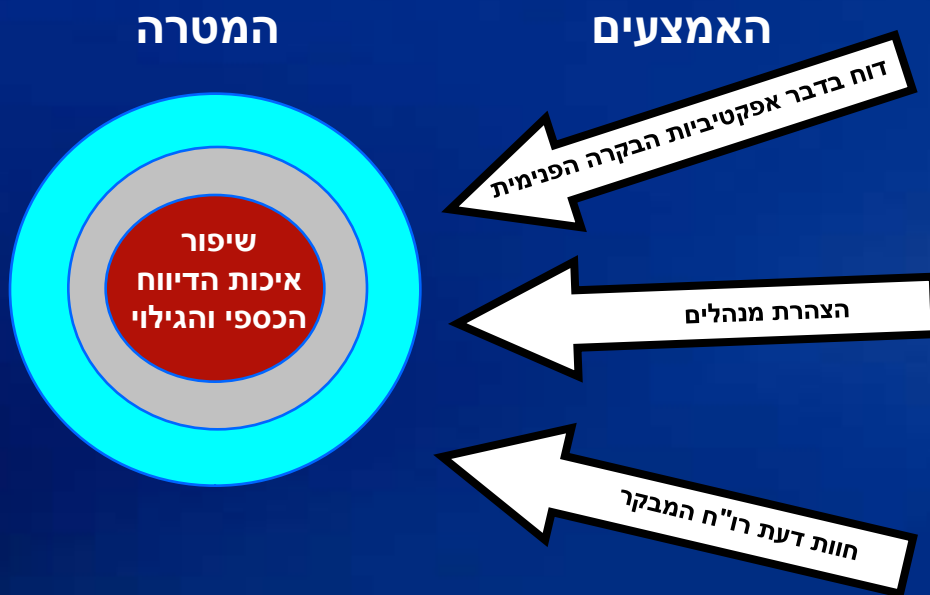

עיקרי תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים) התשס"ט - 2009

עיקרי תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) (תיקון) התשס"ט - 2009

ביום 26 באוגוסט 2009 פרסמה רשות ניירות ערך את טיוטת תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) (תיקון), התשס"ט - 2009 (להלן – "התיקון המוצע").

על פי התיקון המוצע:

- תאגידים מדווחים יחויבו בהגשת **דוח** בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי.
- תצורף לדוח **הצהרת מנהלים**, שתכלול הצהרה בגין נאותות הדוחות; קביעת בקורות ונהלים הקשורים לדיווח הכספי ולדרישות הגילוי; אפקטיביות הבקורות והנהלים ועוד.
- לדוח זה תצורף **חוות דעת רואה חשבון המבקר** לגבי אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ובנוגע לחולשות המהותיות שזיהה.

עקרון הדואליות

חוות דעת רואה החשבון על
הדוחות הכספיים

חתימת מנהלי החברה
על הדוחות הכספיים

חוות דעת רואה החשבון על
אפקטיביות הבקורות
בתהליך עריכה וגילוי של
דוחות כספיים

חתימת מנהלי החברה
על הצהרת מנהלים –
עריכה וגילוי דוחות
כספיים

דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי ועל גילוי

לדוחות התקופתיים של התאגיד יצורף דוח נוסף, בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי. במסגרת הדוח הנוסף, נדרשת ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון להעריך את אפקטיביות התכנון והביצוע של הבקרה הפנימית ובמקרים בהם נמצאה כלא אפקטיבית, יפורטו החולשות המהותיות שנמצאו והפעולות שננקטו ויינקטו לתיקון. להלן עיקרי הדוח הנוסף:

"ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון ביצעה בדיקה והערכה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד והאפקטיביות שלה. בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון והנהלת התאגיד הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד ליום ____ [מועד הדוחות הכספיים] היא אפקטיבית/ אינה אפקטיבית בשל חולשות מהותיות המפורטות להלן _____ [קיימות חולשות מהותיות, יינתן להן תיאור בפסקה זו]. ההנהלה והדירקטוריון ביצעו פעולות, כמפורט להלן, על מנת להבטיח כי על אף קיומן של חולשות מהותיות בבקרה הפנימית, הדוחות ערוכים בהתאם להוראות הדין."

הצהרת מנהלים - מנהל כללי

לדוח הנוסף יצורפו הצהרות מנהלים חתומות באופן אישי ובנפרד על ידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר בתחום הכספים של התאגיד. להלן עיקרי ההצהרה:

סעיף 4 להצהרה:

"גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של דירקטוריון התאגיד,

בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית

על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף,

לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת

הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או

מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל

הגילוי".

הצהרת מנהלים - מנהל כללי (המשך)

סעיף 5 להצהרה:

"אני, לבד או ביחד עם אחרים בתאגיד:

א. קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקרות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (עריכת דו"חות כספיים שנתיים), התשנ"ג-1993, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן -

ב. קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.

ג. הערכתי את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, והצגתי בדוח זה את מסקנות הדיקטוריון וההנהלה לגבי האפקטיביות של הבקרה הפנימית כאמור למועד הדוחות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין."

בהתאם לטיוטת התקנות:

במידה וניתן גילוי לחולשה מהותית לראשונה בדוח שנתי על הבקרה הפנימית והחולשה המהותית לא תוקנה עד למועד פרסום הדוח השנתי על הבקרה הפנימית העוקב, יראו את דוחות התאגיד מהמועד האמור כדוחות שאינם ערוכים כדין.

מועד תחילה והוראות מעבר

מועד תחילת יישומו המלא של התיקון המוצע יהיה בדוח התקופתי לתקופה מסתיימת ביום 31 בדצמבר 2010. עד למועד זה מוצע הסדר מדורג של היערכות התאגידים המדווחים לשם יישום לראשונה, כדלקמן:

אופן בחינת הבקרה הפנימית לצורך הערכת אפקטיביות

במסגרת התיקון המוצע, מובהר כי המודל ליישום צריך להיות **מבוסס סיכונים** הייחודיים לתאגיד והקשורים בדיווח ובגילוי וזאת בכדי להגיע לרמה סבירה של בטחון בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית. בנוסף, לדעת הרשות על המודל להתרכז, לכל הפחות, בבחינת האלמנטים הבאים:

בקורות ברמת הארגון (ELC)

בקורות ברמת הארגון הינן בקורות אשר עשויה להיות להן השפעה כוללת על הארגון בכך שמהוות את התשתית להלך הרוח ולאופי הפעילות המבוצעת בתאגיד כגון:

- ✓ הגישה וסגנון הפעילות של ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית (Tone at the Top)
- ✓ בקורות הקשורות למוטת השליטה של ההנהלה (Management Override)
- ✓ תהליך הערכת הסיכונים
- ✓ תהליך הערכת ובקרת תוצאות הפעילות של התאגיד.

תהליך סגירת הדוחות הכספיים

המדובר במקטע האחרון של תהליך הדיווח הכספי, הכולל:

- ✓ איסוף הנתונים למאזני הבוחן וביצוע בדיקות מבססות לנאותות הנתונים שהתקבלו
- ✓ קביעה ויישום של המדיניות החשבונאית
- ✓ ביצוע התאמות נדרשות לצורך עריכת הדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים
- ✓ הכנה ועריכה של הדוחות לרבות הגילויים הרלוונטיים
- ✓ ציון ואישור הדוחות הכספיים במוסדות הרלוונטיים.

בקורות כלליות על מערכות המידע (ITGC)

בקורות כלליות בסביבת המחשוב בהתייחס למערכות המידע שיש להן נגיעה לדיווח הכספי כגון:

- ✓ שמירה על נתונים
- ✓ אחסון ואחזור נתונים
- ✓ הרשאות גישה.

בחינה מצומצמת של תהליכים מהותיים מאוד לדיווח הכספי והגילוי

בהתאם להערכת הסיכונים בנושאי דיווח וגילוי אשר עורך התאגיד, יאתר התאגיד מספר מצומצם של תהליכים מהותיים מאוד לדיווח הכספי והגילוי.

מדובר בתהליכים עסקיים שעשויה להיות להם השפעה מהותית מאוד על דוחות התאגיד.

יודגש, כי גם לגבי התהליכים המהותיים מאוד, יש לבדוק נהלים ובקורות אשר רלוונטיים לדיווח הכספי בלבד ולא בקורות תפעוליות.

מרכז העבודה - תהליך "סוף תקופה"

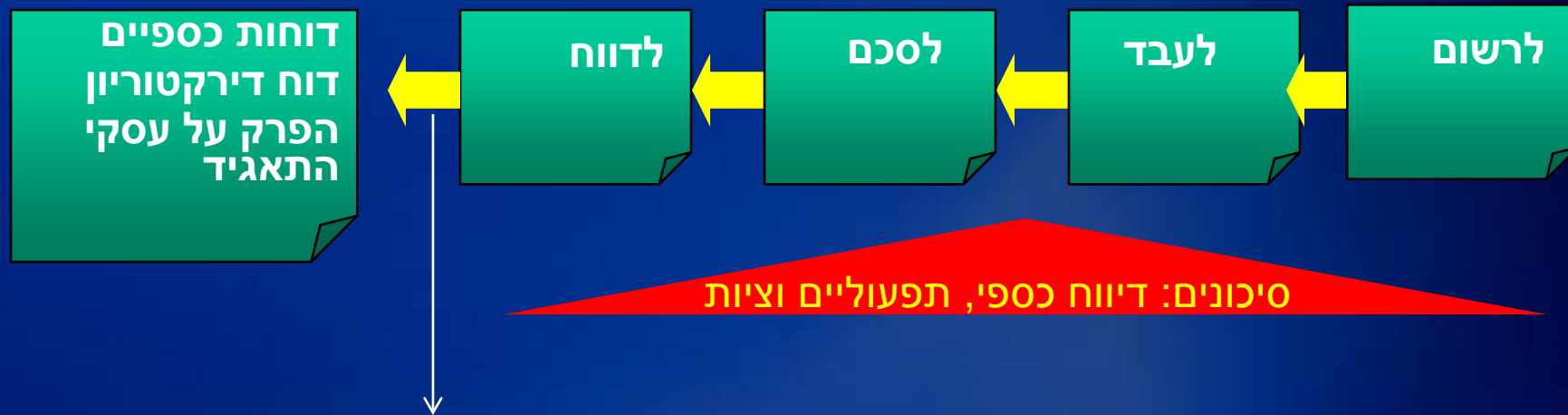

אנו רואים בתהליך סוף תקופה תהליך מרכזי (תהליך ציר) הנוגע לכל אחד מהתהליכים הפיננסיים המתרחשים בחברה.

בצד השמאלי של שקף זה מובא איור לשם המחשה של הנתונים העוברים מהמחלקות השונות בחברה למחלקת הכספים והנהלת החשבונות לצורך סגירת התקופה ואיחוד דוחות כספיים.

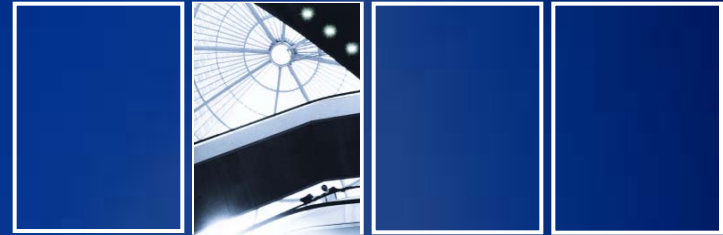
במסגרת העבודה, אנו נערוך פגישות עם הגורמים הרלוונטיים במטה החברה, בהן נדון רק בנושאים מהותיים ורלוונטיים לתהליך עריכה וגילוי דוחות כספיים של החברה.

בקורות דיווח ובקורות תפעול

איסוף, עריכה, גילוי ודיווח

- איסוף המידע הדרוש לדוחות הכספיים
- בניית הדוח הכספי
- איחוד הדוחות הכספיים
- בדיקת הדוח הכספי והביאורים
- בדיקת שלמות נתוני הדיווח
- גילוי עסקאות עם בעלי עניין

ועדה לבחינת הדוחות הכספיים -

מתוך טיוטת תקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התשס"ח - 2008

תפקיד הועדה לבחינת הדוחות הכספיים

תפקיד הועדה:

לבחון את הדוחות הכספיים לפני אישור הדוחות הכספיים על ידי הדירקטוריון.

על הועדה לבחון ולדון בכל הנושאים הבאים:

- ◆ הערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים;
- ◆ הבקורות הפנימיות הקשורות בדיוח כספי;
- ◆ שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים;
- ◆ המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של התאגיד;
- ◆ הערכות שווי, לרבות ההנחות והאומדנים שבבסיסן, עליהם נסמכים נתונים בדוחות הכספיים.

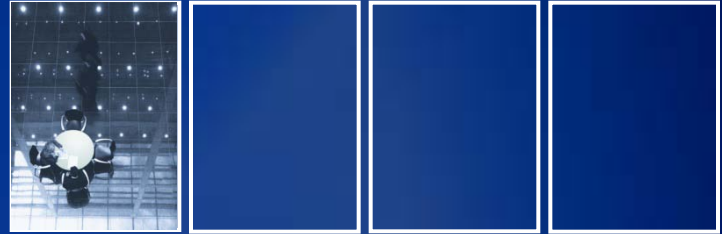
על הועדה להעביר לדירקטוריון את המלצותיה לעניין אישור הדוחות הכספיים זמן סביר לפני הדיון בדירקטוריון ולדווח לו על כל ליקוי או בעיה שהתגלו במהלך הבחינה.

הרכב הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים

בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים יתקיימו כל אלה:

- ◆ מספר חבריה לא יפחת משלושה ומתקיימים בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115 ב' ו-ג' לחוק;
- ◆ יו"ר הוועדה ורוב חבריה הינם דירקטורים חיצוניים;
- ◆ רוב חבריה הם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כמשמעותה בתקנה 1 לתקנות מומחיות חשבונאית ופיננסית;
- ◆ לפחות דירקטור חיצוני אחד הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית;
- ◆ המניין החוקי לדין ולקבלת החלטות בוועדה יהיה רוב חבריה ורוב של הדירקטורים החיצוניים בוועדה;

ועדת ביקורת שמתקיימים בה התנאים המופיעים לעיל יכולה לשמש גם כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים

ערך מוסף מהתהליך

ערך מוסף אפשרי ביישום התהליך

❖ היכרות עם ליבת הפעילות הפיננסית והעסקית של החברה ומעורבות בנעשה בחברה

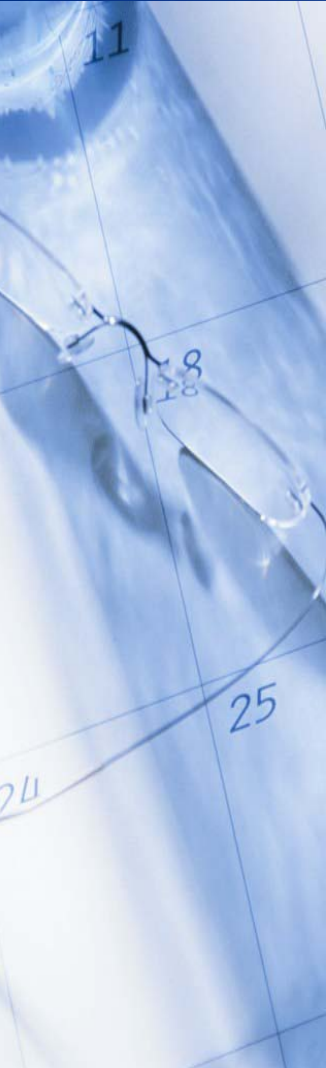
❖ סטנדרטיזציה ואחידות בפעילות הארגונית מאפשרת פיקוח הדוק ויעיל מצד הדירקטוריון על ההנהלה

❖ חשיפת הכשלים הבקרתיים הקיימים בפעילות העסקית והפיננסית של החברה

❖ יצירת Accountability בשדרת הניהול של הארגון

❖ מיפוי פערי בקרה – "רצוי" מול "מצוי" מביא לשיפור מערכי הבקרה הפנימית לדיווח פיננסי

❖ ניהול והפחתת סיכונים - בהתייחס לסיכוני דיווח, צעד ראשון בניהול סיכונים בארגון

יישום 404 בארה"ב - תחומים בהם אותרו חולשות מהותיות

נושאים הקשורים
למיסים על
ההכנסה

תהליכי סוף
תקופה

בקורות פיקוח
שוטף

הפרדת תפקידים

חברות בנות /
אתרים נשלטים

הכרה בהכנסה

מיומנות
אנשי הכספים /
מומחים

יישום GAAP

דוגמאות ה- PCAOB לליקויים משמעותיים

Company	Industry	Significant deficiency
AES CORP	Energy Utilities	"...The Company <u>lacked effective controls</u> to ensure the proper application of certain <u>U.S. GAAP principles</u> . ..."
SPATIALIGHT Inc.	Consumer Products Manufacturers	" <u>...We do not currently have a chief financial officer</u> to work with the <u>chief executive officer</u> and <u>chief operating officer</u> ...We do not have formal accounting policies and procedures to ensure proper recording of journal entries, review of reconciliations and account analysis, and <u>effective segregation of duties</u> ."

דוגמאות ה- PCAOB לליקויים משמעותיים

Company	Industry	Significant deficiency
DRESSER-RAND GROUP Inc.	Industrial manufacturing	"...We did not have <u>effective controls</u> over the <u>preparation and review</u> of the interim and annual consolidated financial statements and disclosures...."
PERRIGO Co.	Pharmaceuticals	"... <u>The financial statement close process relies heavily upon manual rather than automated system process controls and places significant reliance on uncontrolled spreadsheets.</u> "

מיטל גביזון, מנהלת

KPMG סומך חייקין

972.3.684.8816

mhamawi@kpmg.com

www.kpmg.co.il

© 2009 סומך חייקין, שותפה רשומה עפ"י פקודת השותפויות, הינה החברה הישראלית ב-KPMG International. קואופרטיב רשום בשוויץ. כל הזכויות שמורות.

המידע המוצג כאן הינו בעל אופי כללי ואינו מיועד לענות על הדרישות הספציפיות של יחיד או ישות. אף על פי שאנו משתדלים לספק מידע מדויק וזמין, אין באפשרותנו להבטיח את עדכניות המידע לאחר היום בו הוא מתקבל וכן כי המידע ימשיך להיות מדויק גם בעתיד. אין לפעול על פי המידע הנ"ל ללא יעוץ מקצועי ולאחר בדיקה מקיפה של המקרה הספציפי.